

in stopenjskega študija ter tudi zametek Univerze v Mariboru; kakšna univerza na Primorskem pa je bila tedaj še preveč utopična. Kot ocenjuje avtor, je bila to največja, najbolj celostna in najtemeljitejša šolska reforma, kar smo jih doživeli Slovenci. Mnenju je težko ugovarjati, saj je reforma zajela šolstvo različnih stopenj vse do višješolskega izobraževanja.

Seveda bi kdo v knjigi lahko iskal širše odgovore na vprašanja o splošnem razvoju šolstva in značilnostih njenih ideoloških vidikov, prav radi bi prebrali še kaj o vplivu reforme na posamezno konkretno šolo. A prav omejitev na zastavljeno temo šolske reforme je avtorju omogočila izris šolske politike v desetletju preoblikovanja šolstva. Kot bi želeli, da bi se avtor pri kakšni temi bolj razgovoril, pa smo po drugi strani zadovoljni, da je tematika zgoščena v razumen obseg. Citirano gradivo in bogata literatura, ki je bila avtorju na voljo v soseščini inštituta: v Slovenskem šolskem muzeju, v Zgodovinskem arhivu in muzeju Univerze v Ljubljani in drugod, pa omogočata, da bralec sodeluje tudi kot raziskovalec katerega od obravnavanih vprašanj. Za vsakogar, ki ga vznemirjajo pedagoška vprašanja, je delo dr. Gabriča s svojo vsebino dovolj zanimivo, z aktualizacijo, za katero skrbi sodobna šolska politika, pa je obravnava šolske reforme pred petimi desetletji tudi dovolj sodobna, da hkrati omogoča kritično branje in razmislek. Le upamo lahko, da bo knjigo o šolski reformi prebiral (in razmišljal ob njej) tudi kdo od šolskih politikov, in ne le kakšen zgodovinar ali pedagog.

Branko Šuštar

Bojana PETRIĆ: Rečnik reforme obrazovanja. Novi Sad, Platoneum, Misao, Pedagoški zavod Vojvodine, 2006.

In kaj nam bo predstavitev neke knjige o šolski reformi, ki je izšla v Srbiji, lahko kdo pomisli, ko pogleda na naslovnici optimistična kratkohlačnika pri spuščanju modela letala in prebere še resen naslov Slovar reforme izobraževanja. A že na zavihku knjige predstavljena evropska študijska pot in bogata mednarodna dejavnost avtorice dr. Bojane Petrić, ki je predavateljica na Univerzi Essex v Veliki Britaniji, nekoliko napovedujeta tudi široko in večplastno vsebino knjige. V njej je okoli teme reforma izobraževanja zbrala avtorica v prvem delu najprej deset temeljnih pojmov, temu pa je dodala še dvanajst intervjujev z ljudmi z mednarodnimi referencami na različnih področjih izobraževanja. Čeprav so posamezni prispevki že izšli med letoma 2003 in 2005 največ v novosadski kulturni reviji *Misao*, pa pri zbranemu gradivu ne gre za kakšno historično antologijo, temveč delo, usmerjeno k sodobnim vprašanjem izobraževanja, ki pravzaprav vznemirjajo tudi nas. Spremembe v vzgoji in izobraževanju so pravzaprav edina stalnica, saj poleg šolskih reform venomer srečujemo tudi večje in manjše spremembe, za katere vedno znova upamo, da izboljšujejo rezultate na tem področju.

In s katerimi desetimi pojmi je dr. Bojana Petrić poskusila vzpostaviti pojmovno jasnejšo podlago za pogovor o šolski reformi? To so *kurikul* (s kurikularno reformo in skritim kurikulom), *globalna perspektiva v izobraževanju* (izobraževanje o globalnih temah, *multikulturna edukacija* (večkulturna vzgoja kot svojevrstna filozofija vzgoje, tudi z evropsko in vojvodinsko dimenzijo), *avtonomija učenca, znanje* (učencev in učiteljev), *emocije in pouk* (tudi poučevanje kot čustveno delo, pouk in stres), *pismenost, observacija* (opazovanje), *akcijsko raziskovanje* in *evalvacija*. Vsakega od predstavljenih pojmov sklene seznam kakšnih šestih virov, ki opozarjajo na angleško pisano literaturo pa tudi na spletne naslove. Poleg splošnih ugotovitev je kdaj tudi kratko opozorilo na regionalne posebnosti (s srbske pa tudi vojvodinske perspektive), a vendar je v ospredju splošno, kot se za kakšen slovar spodobi. Pri obravnavi pismenosti so na primer upoštevani tudi slovenski podatki, sam pojem pa opozarja tudi na funkcionalno in računalniško pismenost. Prav zanimiva pa je povezava med tem slovarjem in intervjuji v drugem delu knjige, saj vezalke ob predstavljenih pojmi opozarjajo na posamezne teme in pojme, ki so obravnavani v intervjujih. Kot kakšne praktične ilustracije prej teoretično obdelanih pojmov. Knjiga tako slovarsko zasnovi predstavitev pojmov razširi in bralca v intervjujih opozarja na različna pojmovanja izobraževanja, predvsem pa še bolj različno izobraževalno prakso. K tej različnosti, ki nam seveda vedno znova postavlja vprašanja kot »kako pa pri nas«, »kako pa mi«, so prispevali zanimivi sogovorniki, s katerimi se je Petrićeva pogovarjala o njihovem delu ter razmišljanjih o izobraževanju. Z nekaterimi od njih se je srečala ob njihovem delu predavateljev na Centralno-evropski univerzi v Budimpešti, z drugimi pa pri strokovnem in raziskovalnem delu. Čeprav izbor objavljenih intervjujev ni narejen s kakšno mislijo o regionalni zajetosti, pa so izbrane zanimive in kompetentne osebnosti (med njimi pet sogovornic), ki v odgovorih prinašajo tudi marsikatero splošno in morda tudi za nas zanimivo ugotovitev.

Tako je na primer o pomanjkanju praktičnega izobraževanja za življenje in izkušenj z reformo šolstva govoril strokovnjak za poučevanje angleščine *Peter Medgyes* (Budimpešta), o spremembah v izobraževanju predavatelj sodobne lingvistike *Adrian Holliday* (Velika Britanija) in o izzivih mentorstva ena od avtoric knjige *Mentorski tečaji Caroline Bodoczky* (Velika Britanija, Madžarska). Tudi pri nas znani strokovnjak za jezikovne teste *Charles Alderson* (Velika Britanija) je govoril tudi o vplivu izpitov na pouk, razvojna in pedagoška psihologinja *Ana Pešikan* (Srbija) je kot avtorica knjige z vznemirljivim naslovom *Kako postati in ostati neumen* (2004) odpirala vprašanja učenja. Filozof *Anthony O'Hear* (Velika Britanija) je v pogovoru z naslovom *Otroci niso lastništvo države* spregovoril tudi o verskem izobraževanju v večkulturnem in večreligijskem svetu. Nemška strokovnjaka za proučevanje učbenikov, *Falk Pingel* in *Hanna Schissler*, sta odpirala zanimiva vprašanja, povezana z učbeniki za pouk zgodovine. Predavateljica zgodovine izobraževanja *Juliane Jakobi* (Nemčija) je izpostavila stereotipe v izobraževanju z vidika ženskih študij, predavateljica socialnega dela *Darja Zaviršek* (Slovenija) pa je spregovorila o študijah hendikepa in predstavila izkušnje pri nas. Vrsto intervjujev skleneta še dva pogovora. Pod naslovom

V službi šolskega sistema, ne ministrstva za šolstvo je direktor madžarskega inštituta za javno izobraževanje *Gabor Halasz* (Madžarska) govoril o profilu in raziskavah inštituta ter vplivu politike, strokovnjak za visoko šolstvo *Hans Weiler* (Združene države Amerike, Nemčija) pa je spregovoril o kontradikacijah visokošolskega izobraževanja in tudi odporu univerz do reforme. Vsaka od podobnosti obravnavanih tem z našimi izkušnjami ni zgolj naključna, temveč nas opozarja, da ima izobraževanje hkrati mednarodno in domačo razsežnost. Knjiga, ki je izšla v sozaložništvu treh novosadskih založnikov in opozarja tako tudi na posebnosti Vojvodine in tamkajšnjo evropsko razsežnost obravnave izobraževanja, je lahko tudi pri nas zanimivo branje. Kot je lepo zapisal recenzent dr. Ivan Ivić, ob opozorilu in pohvali prav tej nedorečenosti in odprtosti knjige, ki spodbuja k razmišljanju in primerjanju prebranega s tem, kar bralec ve in v kar verjame.

Branko Šuštar